

Research Paper

**Evaluating the Challenges of Political Science Employment in Iran:
Understanding the Missing Link***AliAshraf Nazari¹ Parham Pourramezan²

1. Associate Professor of Political Science, School of Law and Political Science, University of Tehran, Tehran, Iran
2. Researcher, Conflict and Cooperation in the Middle East Group, Center for Middle East Strategic Studies, Tehran, Iran

DOI: <https://doi.org/10.22034/ipsa.2024.508>

Receive Date: 18 May 2024

Revise Date: 06 August 2024

Accept Date: 23 August 2024

©2021 by the authors, Licensee IPSA, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Extended Abstract**Introduction**

Political science in Iran originally emerged as a response to crises, yet it failed to establish a coherent and logical path. In 1898, with the appointment of Mirza Nasrollah Khan as the Minister of Foreign Affairs, it became apparent that there was a pressing need to enhance foreign relations and develop a cadre of skilled diplomats. With the help of his son, Mirza Hassan Khan, and by taking inspiration from the Political and Military School in Moscow, he established a school of political science in Iran as an influential institution focused on policymaking. This initial outlook persisted during the Qajar era until 1934, when the University of Tehran was founded in the early Pahlavi period. At that point, it evolved into the Faculty of Law and Political Science and Economics, which continues to operate today, albeit with the economics aspect having been separated. From another perspective, since the dawn of humanity, the necessity of income to satisfy diverse and multifaceted needs has compelled individuals to seek employment. However, a historical analysis of Iranian society reveals that the population element has always been a significant factor influencing either rising or declining unemployment. Observing this trend through the lens of the Islamic Republic of Iran, we notice that unemployment has adversely affected the educated class and some of the elites, leading to growing alarms about employment policy in the country. Political science, as a discipline that can significantly mitigate societal crises, is not exempt from this issue. In the past decade, it has become increasingly evident that students and graduates in this field suffer from unemployment. This research aims to investigate, analyze, and propose strategies to address this pressing issue. In this study, we employ a mixed-method research approach that includes both quantitative and qualitative elements. Data collection was conducted through interviews—both in person and online—with a sample of 150 individuals selected based on Cochran's model. This sample consists of students, graduates from universities, and researchers from think tanks across the country. The analysis culminates in the identification of various challenges facing political science graduates in Iran, classified into three categories: challenges related to the individuals themselves, challenges regarding the educational institutions, and challenges pertaining to the governance system of the Islamic Republic of Iran. Although the results of this research have been thoroughly analyzed, the authors contend that students and graduates of political science in Iran do not accurately perceive the disparities between the realities of domestic and foreign policy and the theoretical frameworks presented in their

* Corresponding Author:
AliAshraf Nazari, Ph.D.
E-mail: aashraf@ut.ac.ir

textbooks. Moreover, the university, as a policy-formulating institution, has failed to establish a proper and effective relationship between itself and society, resulting in a pervasive sentiment among students that universities bear little responsibility toward them. Ultimately, it appears that the governance system, primarily due to the turbulent context of the first decade following the Islamic Revolution, has not developed a clear understanding of universities, viewing them as idealistic institutions at odds with societal realities. These challenges highlight the absence of a connection between academic institutions and policy-making bodies. This research is warranted in that it offers an insightful elucidation of individuals' perceptions through opinion surveys and provides valuable assistance to policymakers. To date, no study has comprehensively addressed these issues and offered thorough analytical insights. Furthermore, the significance of this research lies in its ability to address and complete overlooked aspects illuminated by other scholars and researchers in the field of political science.

Methodology

In Iranian society, particularly within the field of political science, interview-based data is less frequently examined. This is despite the fact that significant insights and intellectual foundations derived from the populace, who play a critical role as actors, are intrinsically valuable. Nowadays, this method is recognized globally as an effective and practical approach for policy formulation. This method, which involves interviewing individuals either in person or virtually, encompasses various groups depending on the research type, including graduates, students, and researchers, thereby contributing to the field of elucidation (Nazari, 176:1401).

1. Data Collection Method

In this study, we employed a structured and spectrum-oriented approach for data collection through interviews. Specifically, we developed a set of pre-defined questions aligned with our research objectives and administered these questions to our target population. The participants responded to the questions using a questionnaire, evaluating each question on a quality scale ranging from 1 to 5.

2. Statistical Population of the Research

In this study, the statistical population comprises all students, graduates, and researchers in fields related to the specializations of political science in Iran, including political thought, diplomacy and international organizations, international relations, public policy, political science, and regional studies. The sample size was determined to be 150 individuals based on Cochran's formula.

3. Descriptive statistics in research

The science of statistics deals with methods used for collecting, presenting, analyzing, and interpreting data. Any action performed on data that leads to predictions or inferences about a larger group of data is considered part of inferential statistics, while the set of methods and rules that simplify the results is classified as descriptive statistics (Research School of Quantitative and Qualitative Studies, 2023).

4. Sampling Method

Refer to the practice of selecting a portion of a population for the purpose of identifying its characteristics. In random sampling, or probability-based sampling, every member of the population has a positive probability of being included in the sample. In contrast, non-random sampling methods do not guarantee that all members of the population have an opportunity for inclusion in the sample; some may be entirely excluded. The criteria for selecting members of the sample may be based on personal judgment or the discretion of the researcher, aligned with the objectives of the statistical investigation. Therefore, in

this study, we have employed non-random sampling.

5. Method of Research Execution

In order to analyze the descriptive statistical questions regarding employment issues in political science within the current society, the questions were initially differentiated from one another. Subsequently, coding operations were performed using SPSS software. Following this, the data from the questionnaires were entered into the software environment in the Data view section. Thereafter, the frequencies command was employed to calculate the mean of each question and compile them into a comprehensive table, the results of which are detailed in the findings of the research.

Results and Discussion

Using a qualitative interview method, both in-person and online, we engaged with a target population comprising 150 individuals, including students, graduates, and researchers in the field of political science. Our aim was to generate items based on the questions posed to this demographic. Subsequently, by categorizing the items into various domains such as individuals studying political science, the relationship between universities and political science in Iran, the governance system of the Islamic Republic of Iran, and political science analysis, we were able to derive a range of diverse results. Below, we will present a selection of these findings:

1. Among the respondents, it is observed that this target community has a low quality perception, with 52.7 percent believing that political science can shape a desirable future under economic, cultural, and political conditions. Additionally, a significant 43.2 percent of individuals in this community acknowledge a markedly increasing presence of special rents within this field, which further emphasizes this point. Furthermore, 57.3 percent of this target population indicates that they did not choose the field of political science for the sake of fame or recognition. Consequently, the opposing percentage of individuals who may be motivated by such aspirations could signal a concerning trend, particularly regarding their influence within decision-making and policy-making institutions.
2. Among the respondents, it has been observed that this target population possesses a high level of proficiency in software essential for the field of Political Science, with a notable percentage of 17.4% demonstrating significant expertise in SPSS. Additionally, it is worth mentioning that a considerable portion of this target population, accounting for 26%, has shown limited inclination towards acquiring any specific skills throughout their academic journey. Furthermore, a substantial 52.7% of this population expresses dissatisfaction with the teaching methods employed by instructors across various disciplines.
3. Among the respondents, it is observed that this target population believes, to a very high extent (4%), that the university institution welcomes their ideas and solutions for addressing societal issues. Conversely, a significant majority, indicating a very low extent (49.3%), feels that the university institution and political science faculty are not concerned about their future employment. Furthermore, a substantial portion, amounting to 30.7%, strongly believes that there is no meaningful connection between the courses taught in the university environment and job opportunities.
4. One of the challenges of employment policy in Iran is the expectation that everyone has of the government to provide job opportunities. This phenomenon is evidenced among respondents, as a significant portion of the target population—29.3%—believes that opportunities in the field of political science are largely limited to employment in government institutions and teaching within schools and higher education systems.
5. Among the respondents, it is observed that this target community believes that decision-making or decision-influencing institutions exhibit a significantly high level of (46.7) quality in their differentiation—both materially and spiritually—between the fields of technical and engineering disciplines and the humanities, particularly in the field of political science in Iran. This distinction has contributed to the disenchantment of this community regarding societal

issues and challenges.

6. Among the respondents, 29.3% believe that governance considers their solutions to problems as entirely idealistic and unresponsive. This perception seems to play a significant role in the lack of connectivity between decision-making institutions and higher education.

Conclusion

Ultimately, through the evaluation and analysis of interview trends, the authors have outlined suggestions aimed at fostering better communication between political science and employment policymaking:

1. It seems that if the government's perspective on the field of political science and universities as a significant source for providing specialized workforce changes, and if individual rent-seeking in recruitment is curtailed as a result of broader employment opportunities, it could alter societal attitudes towards this discipline and enhance the perception of its utility.
2. It appears that within the decision-making bodies, there is a lack of awareness regarding the field of political science and the necessity of giving it due attention in addressing political and social crises. This issue needs to be acknowledged and addressed.
3. It seems that the policymaking regarding the compilation of textbooks in this field significantly differs from the educational policies of other countries. Therefore, it is suggested that the definition of effective curricula appropriate for advanced academic institutions worldwide be prioritized in future endeavors.
4. It seems that during the course of their studies, students lack adequate training in problem-solving techniques and proper research methodologies. The Ministry of Science, Research and Technology should focus on policy-making to address this issue.
5. It seems that the chain-like connection for effective communication between universities, think tanks, and centers of power at the governance level has not been established or is not in an optimal state. It is evident that governance institutions can improve this situation by changing their attitudes.
6. It seems that changing the educational structure of the country and the acquisition of additional languages is not merely a necessity, but should be considered an important and undeniable solution.
7. It appears that establishing communication between elites and rulers with graduates of this field is essential, not merely as superficial meetings to implement ideas and concepts, but rather to enable graduates to identify their career paths.
8. The alignment of university program capacities with the needs of the province, utilizing the scholarship capacities of various organizations to support students, especially those in graduate programs, as well as leveraging the one percent educational budget of these organizations to aid students, are recommended. It appears essential to establish a connection between elites and policymakers with graduates of this field, not merely through formal meetings, but in a way that facilitates the practical implementation of ideas and concepts, allowing graduates to identify their career paths.

Keywords: Reality, Political Science, Employment, Islamic Republic of Iran, Unreality.

References

- Alam, Rahman (2007). *Foundations of Political Science*. Tehran: Nei Publications (In Persian).
- Deen Parast, f., Karami, Sanaz. (2018). Evaluation of political science in Iran. *Political Strategic Studies*, 7(24), 67-93. doi: 10.22054/qps.2018.1142.1526 (In Persian).

- Harandi, Fatemeh, Falah Mohsen Khani, Zahra (2014). Youth Employment and its Challenges. *Social Welfare*, 6(25), 133-146 (In Persian).
- Jackson, Niall, Tennessee, Steven D. (2016). *Middle Politics*. translated by: Jaafar Mohseni Dareh Beidi, Tehran: Phoenix Publications (In Persian).
- Kalhor, Mohammad, Shahabadi, Hamidreza (2013). Mirza Mahdi Khan. *The examiner of al-Dawlah and School of Political Sciences, Moscow Quarterly*, 6(20), 30-52 (In Persian).
- Khalili, F. (2019). Study the Factors and Policies Affecting Labor Employment. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*, 7(27), 372-395. doi: 10.32598/JMSP.7.3.3 (In Persian).
- Khoram Nasr, M., & Maghsoodi, M. (2019). The Challenges of the Oppositionalism of the Social Science Societies in Iran and its Impact on Political Development. *Research Letter of Political Science*, 14(1), 95-124 (In Persian).
- Marcus, B., & Wagner, U. (2015). What Do You Want To Be? Criterion-Related Validity of Attained Vocational Aspirations versus Inventoried Person-Vocation Fit. *Journal of Business and Psychology*, 30(1), 51-62. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10869-013-9330-9>.
- Mira, A., Heidari, A., Rostami, V., & Sham Bayati, N. (2021). Analysis of the Challenges Related to the Labor Law of the Islamic Republic of Iran in order to Create, Maintain, and Develop Job Opportunities (A Focus Group Study in Small Businesses). *Journal of Business Management*, 12(4), 956-975. doi: 10.22059/jibm.2020.296351.3754 (In Persian).
- Mujahid, Masoumeh, Radmehr, Iraj (2022). Evaluating the Consequences of Paying Attention to Job Characteristics and its Role in Reducing Job Alienation. *New Research Approaches in Management and accounting*, 6(84), 2080-2094 (In Persian).
- Nazari, A. (2023). Interview-based research and the understanding of political data. *Political and International Approaches*, 14(2), 159-183. doi: 10.29252/piaj.2023.228575.1292. (In Persian)
- Nazari, A. A. (2020). Quantitative and qualitative status of Political Science Education in Iran: Case Study of Political Science Students at university of Tehran. *Political Quarterly*, 50(1), 367-383. doi: 10.22059/jpq.2020.252367.1007224 (In Persian).
- Pierce, D., & Johnson, J. (2017). Applying Holland's vocational choice theory in sport management. *Sport Management Education Journal*, 11(2), 72-87. <https://doi.org/10.1123/smej.2016-0015>.

Rani, Austin (1994). Acquaintance with the Science of Politics. translated by: Leila Magazag. Tehran: Jihad University Press (In Persian).

Saffarian, A., & Rahbar, A. (2017). Influence of Islamic Revolution on Political Science in Iran. *The Islamic Revolution Approach*, 11(39), 3-22 (In Persian).

Salimi, H., & Haddad, G. R. (2020). Future study of Iranian political science Based on the trend analysis model (STEEP (V)). *Research Letter of Political Science*, 15(1), 75-110. doi: 10.22034/ipsa.2020.394. (In Persian)

Zainudin, Z. N., Rong, L. W., Nor, A. M., Yusop, Y. M., & Othman, W. N. W. (2020). The Relationship of Holland Theory in Career Decision Making: A Systematic Review of Literature. *Journal of Critical Reviews*. Innovare Academic Sciences Pvt. Ltd. <https://doi.org/10.31838/jcr.07.09.165>.

ارزیابی چالش‌های اشتغال علم سیاست در ایران: درک حلقه مفقوده

* علی اشرف نظری^۱ پرهام پوررمضان^۲

۱. دانشیار، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
 ۲. پژوهشگر، گروه کشمکش و همکاری در خاورمیانه، مرکز مطالعات استراتژیک خاورمیانه، تهران، ایران

لینک گزارش نتیجه مشابهت‌یابی: <https://www.samimnoor.ir/view/fa/SimilarityResult7?ItemID=1273645171/2.93%>

<https://doi.org/10.1735790.1402.19.1.7.7>

چکیده

در زیست‌جهان کنونی، اشتغال به‌عنوان یک امر هستی‌شناسانه و معرفت‌محور، اهمیت فزاینده‌ای دارد و خوانش رشته‌های گوناگون در کشورها، بازار کار را برای دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌های مختلف، به امری چالش‌برانگیز تبدیل کرده است. رشته علوم سیاسی در ایران، به‌عنوان یک رشته وارداتی و هدفمند، نیز از همین نکته پیروی کرده و سیاست‌گذاری‌های اشتغال در آن، همواره به‌عنوان یک دغدغه مطرح بوده است. با توجه به مشکلاتی که جامعه ایران، به‌لحاظ جامعه‌شناسی سیاسی، با آن روبرو است، به‌کارگیری دانش‌آموختگان علم سیاست، می‌تواند نوعی راه‌غلبه به‌شمار آید؛ براین‌اساس، مقاله حاضر با مطالعه فاصله بین ادراک از خود و چالش‌های اشتغال در علوم سیاسی ایران، در پی تبیین دلایل و پیامدهای این فاصله، بر آینده رابطه میان نخبگان علمی و نهادهای تصمیم‌ساز دولتی بوده است. روش پژوهش در این مقاله، روش تحلیل کیفی و استقرایی (رسیدن از مشاهدات به استدلال) است. همچنین، ابزار گردآوری داده‌ها، عبارتند از: مطالعه کتابخانه‌ای و اسنادی و مصاحبه ساختارمند براساس مدل کوکران (در قالب پرسش‌نامه) با ۱۵۰ نفر از دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاهی و اندیشکده‌ای. در پایان این پژوهش، داده‌ها این‌گونه تحلیل شده است که یکی از دلایل اصلی ابربحران اشتغال در علم سیاست در جامعه ایران، عدم شکل‌گیری ارتباط منطقی میان ساختار تصمیم‌گیری و جامعه علم سیاست است و این به‌آن معناست که باید درک مشترک و درستی برای حل مشکلات بین این دو ساختار شکل گیرد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۵/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۲

نوع مقاله: پژوهشی

واژگان کلیدی:

واقعیت، علم سیاست، اشتغال، جمهوری اسلامی ایران، ناواقعیت

* نویسنده مسئول:

علی اشرف نظری

پست الکترونیک: aashraf@ut.ac.ir

مقدمه

علوم سیاسی در ایران، در ابتدا به منظور حل بحران ایجاد شد، اما توانست راه و ارتباطی درست و منطقی را در پیش گیرد؛ به گونه‌ای که در سال ۱۲۷۷ با منصوب شدن میرزا نصرالله‌خان به وزارت امور خارجه و با رصد سطوح روابط خارجی ایران، به این نتیجه رسید که باید، به بیان امروزی، کادرسازی کند و برای نهاد وزارت امور خارجه، دیپلمات‌های زبردستی با شرایطی همچون نگاهی بسیط و آگاهانه به شرایط جهانی بسازد. این امر او را رهنمون کرد تا با کمک فرزندش، میرزا حسن خان و با الگوگیری از مدرسه سیاسی و نظامی مسکو، مدرسه علوم سیاسی را به‌عنوان یک نهاد تأثیرگذار با رویکرد سیاست‌گذاری ایجاد کند. این نگرش اولیه در زمان قاجار تا سال ۱۳۱۳، یعنی تأسیس دانشگاه تهران در عصر پهلوی اول، ادامه یافت و در آن زمان، به دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی تبدیل شد که تا امروز نیز با جدا شدن پسوند اقتصاد از آن، به فعالیت خود ادامه داده است (کلهر و دیگران، ۱۳۹۱، ۳۵).

در نگاهی دیگر، بشر از بدو تولد، برای رفع نیازهای پرشمار و متنوع خود، نیاز به درآمدی دارد که از طریق اشتغال فراهم می‌شود؛ اما با مشاهده جامعه ایران براساس تجربه تاریخی می‌توان درک کرد که در این فرایند، همواره عنصر جمعیت بر بی‌اشتغالی فزاینده یا کاهش تأثیرگذار بوده است. با نگاه به این روند و رسیدن به عصر جمهوری اسلامی ایران، شاهد رسیدن بحران عدم‌اشتغال به طبقه تحصیل کرده و نخبگان جامعه بوده‌ایم که سبب شده است که زنگ خطر سیاست‌گذاری‌های اشتغال در کشور به صدا درآید. علم سیاست، به‌عنوان رشته‌ای که می‌تواند تأثیر بسیار زیادی بر کاهش بحران‌های جامعه داشته باشد، نیز از این امر مستثنا نیست و در یک دهه اخیر، به گونه‌ای فزاینده‌تر شاهدیم که دانشجویان و دانش‌آموختگان این رشته در جامعه کنونی از معضل عدم اشتغال رنج می‌برند؛ از این رو، در پژوهش حاضر در پی واکاوی، تحلیل، و ارائه پیشنهادهایی برای حل این بحران خواهیم بود. براین اساس، در این پژوهش، با استفاده از روش پژوهش ترکیبی در قالب دو بخش کمی و کیفی و از طریق ابزار گردآوری داده به شکل مصاحبه مبتنی بر مدل حضوری و برخط و جامعه هدف ۱۵۰ نفری (براساس مدل انتخاب کوکران)، که مجموعه‌ای از دانشجویان، دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها، و پژوهشگران اندیشکده‌های کشور هستند، درصدد گویه‌آفرینی از پرسش‌های پژوهش برآمده‌ایم. در پایان برپایه یافته‌های پژوهش، می‌توان بیکاری دانشجویان و دانش‌آموختگان این رشته را به سه گروه چالش‌های فردی دانش‌آموختگان علم سیاست، چالش‌های نهادی

دانشگاه، و چالش‌های سیستمی حکمرانی جمهوری اسلامی ایران تقسیم کرد و به گویه‌های پرشمار و گوناگونی رسید. براساس تحلیل داده‌های پژوهش، نگارندگان بر این نظرند که دانشجویان و دانش‌آموختگان علم سیاست در ایران، فاصله میان واقعیت‌های عرصه‌های سیاست داخلی و خارجی و مطالعات تبیینی کتاب‌های درسی را به درستی درک نمی‌کنند و افزون‌براین، دانشگاه به‌عنوان یک نهاد سیاست‌گذار نتوانسته است رابطه درستی میان جامعه و دانشگاه برقرار کند؛ به‌گونه‌ای که دانشجویان تاحدزیادی احساس می‌کنند که دانشگاه در برابر آن‌ها مسئول نیست و سرانجام، به نظر می‌رسد که نظام حکمرانی، به دلایلی مانند فضای روزهای پراشتهاب دهه نخست انقلاب اسلامی، بینش درستی درباره دانشگاه نداشته و آن را نهادی ایده‌آل‌گرا و در تضاد با واقعیت‌های جامعه می‌داند. این چالش‌ها، سبب عدم شکل‌گیری حلقه پیوند میان نهاد علم و نهاد تصمیم‌گیری یا تصمیم‌سازی شده است.

انجام پژوهش حاضر به این سبب ضرورت دارد که می‌تواند تبیین درستی برای ادراک بینش افراد از طریق افکارسنجی ارائه دهد و به سیاست‌گذاری تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران کمک کند؛ زیرا، تاکنون پژوهشی که همه جنبه‌های این معضل را تبیین و تحلیل کرده باشد، انجام نشده است. افزون‌براین، می‌توان اهمیت این پژوهش را در تکمیل‌کنندگی نقاط مورد غفلت سایر پژوهشگران علم سیاست مطرح کرد.

۱. پیشینه پژوهش

مطالعات پیشینی مربوط به موضوع پژوهش حاضر را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: نخست، پژوهش‌های مرتبط با اشتغال و چالش‌های آن در جامعه ایران؛ به‌عنوان نمونه، در این دسته، هرندی و فلاح (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان «اشتغال جوانان و چالش‌های آن» این نگرش را دنبال می‌کنند که مهم‌ترین چالش در عرصه اشتغال جوانان را می‌توان عدم شکل‌گیری ارتباط زنجیروار میان دولت و جوانان دانشجویان یا دانش‌آموختگان دانست.

میرا و دیگران (۱۳۹۹) نیز در مقاله‌ای با عنوان «واکاوی چالش‌های قانون کار جمهوری اسلامی ایران، در راستای ایجاد، حفظ و توسعه فرصت‌های شغلی» این ایده را دنبال می‌کنند که با توجه به ماهیت قانون کار، ایجاد فرصت شغلی در جامعه، به‌ویژه برای نسل جوان، بسیار دشوار است، اما حفظ این فرصت شغلی، به‌ویژه برای جامعه هدف پژوهش، یعنی جوانان، وضعیت بسیار نامطلوب‌تری دارد.

سرانجام، خلیلی (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی عوامل و سیاست‌های مؤثر بر اشتغال نیروی کار» بر این نکته تأکید می‌کند که تحریم‌های واردشده بر جامعه ایران، به‌ویژه در دهه ۱۳۹۰، سبب شده است که تولید ناخالص داخلی و همچنین، سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور، به‌میزان فزاینده‌ای کاهش یابد که این امر، ارتباط مستقیمی با عدم اشتغال در گروه‌های سنی جامعه، به‌ویژه نسل جوان، دارد.

دسته دوم، پژوهش‌های مربوط به رشته علوم سیاسی و آینده آن در ایران هستند؛ به‌عنوان نمونه، دین‌پرست و کریمی (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی وضعیت دانش سیاسی در جامعه ایران» این ایده را دنبال می‌کنند که رشته علوم سیاسی در ایران، یک رشته شکل‌گرفته در بستر تحولات سیاسی و اجتماعی ایران نیست، بلکه نوعی عنصر بیرونی به‌شمار می‌آید و با تکیه بر این فرض نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای جامعه ایران در شرایط کنونی باشد.

سلیمی و حداد (۱۳۹۹) نیز در پژوهشی با عنوان «آینده‌پژوهی وضعیت علوم سیاسی در ایران براساس الگوی تحلیل روند STEEP» بر این نظر بوده‌اند که نگرش ناکارایی این رشته در ذهن تصمیم‌گیران ساختار سیاسی شکل گرفته است و دلیل این فرض را نیز می‌توان در عدم رابطه بخش اجرایی و بدنه بوروکراتیک کشور با بخش علمی در نهاد دانشگاه دانست که از رابطه‌ای دوسویه پیروی نمی‌کند و هر یک جداگانه اهداف برنامه‌های توسعه را پیگیری می‌کنند و در صورت عدم اصلاح این شرایط نمی‌توان به آینده خوش بین بود.

همچنین صفاریان خوزانی (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «تأثیر انقلاب اسلامی بر علوم سیاسی ایران» بر این نظر است که با وقوع انقلاب اسلامی در ایران، علوم سیاسی ماهیتی معنوی‌گرایانه یافته و به‌نوعی با نیازهای مادی جامعه در بطن رهیافتی آن، دچار چالش شده است.

دسته سوم، پژوهش‌های مرتبط با اشتغال و علوم سیاسی در ایران هستند؛ به‌عنوان نمونه، بزرگمهری (۱۳۸۸) در مقاله‌ای با عنوان «کاربردسازی علوم سیاسی براساس نیازهای عینی بازار کار» این نگرش را دنبال می‌کند که باید برای اشتغال در عرصه علوم سیاسی در ماهیت درس‌های تدریس شده به دانشجویان، بازبینی کرد؛ زیرا، این درس‌ها با واقعیت جامعه ایران هماهنگی ندارد.

مقصودی و خرم‌نصر (۱۳۹۸) نیز در مقاله‌ای با عنوان «چالش‌های اپوزیسیون‌انگاری انجمن‌های علمی علوم اجتماعی در ایران و تأثیر آن بر توسعه سیاسی» بر این نظر بوده‌اند که دلیل عدم اشتغال دانش‌آموختگان علوم سیاسی را می‌توان منتقد بودن این افراد به سیاست‌ها دانست؛ به‌گونه‌ای که ساختار تصمیم‌گیری با تمرکز بر این امر، این طیف را اپوزیسیون می‌داند

و در واقع، از چرخه تصمیم‌گیری در مورد امور اجرایی خارج می‌شوند. نظری (۱۳۹۹) نیز در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی وضعیت کمی و کیفی آموزش علوم سیاسی در ایران: مطالعه موردی دانشجویان رشته علوم سیاسی دانشگاه تهران» بیان می‌کند که مهم‌ترین نیاز یک جامعه موفق برای اشتغال، دارا بودن مهارت است؛ از این رو، دانشجویان و دانش‌آموختگان این رشته در زمینه‌های پژوهشی، بایستی از توانایی گفت‌وگو کردن به زبان‌های مختلف خارجی و استفاده از نرم‌افزارهای مرتبط با این رشته برخوردار باشند. در همه پژوهش‌هایی که به عنوان پیشینه مطرح شد، می‌توان به گونه‌ای نمایان، رویکرد تئوریک و برداشت‌هایی بر مبنای شرایط سال‌های پیشین را مشاهده کرد؛ از این رو، وجه تمایز این مقاله با آثار پژوهشی دیگر را می‌توان در ارجاع‌دهی به‌روز مطالب و تبیین واقعیت‌های نوین در رابطه میان امر اشتغال و علم سیاست در عصر جمهوری اسلامی ایران براساس افکارسنجی مبتنی بر پرسش‌نامه دانست. در مقام بررسی می‌توان گفت که نکته مهم دیگر نیز این است که در این پژوهش کوشش شده است تا در مسیری همسو با پژوهش‌های یادشده گام برداشته شود و با یک خوانش دقیق در این راستا براساس نظرات جامعه آماری ارزیابی شود.

۲. چارچوب مفهومی پژوهش

چارچوب مفهومی به مجموعه‌ای از مفاهیم، نظریه‌ها، و اصولی اطلاق می‌شود که به منظور تحلیل یک پدیده یا موضوع خاص ایجاد می‌شود. این چارچوب به پژوهشگران کمک می‌کند تا پرسش خود را در زمینه‌ای هدفمند مطرح کنند و به تبیین مسائل از این امر بپردازند؛ از این رو، با توجه به روند پژوهش ما هم از این امر استفاده خواهیم کرد.

۱-۲. علم سیاست

در باره علم سیاست از ابعاد گوناگون تعریف‌های متفاوتی را می‌توان مطرح کرد؛ به عنوان نمونه، پولاک بر این نظر است که سیاست، تنها دارای دو بعد کاربردی و نظری است (عالم، ۱۳۸۶، ۲۵) و برخی دیگر بر این نظرند که سیاست، امری مجزا نیست و با دانش‌های دیگری همچون جغرافیا، اقتصاد، و... درهم تنیده شده است (عالم، ۱۳۸۶، ۲۶)، اما کایتاموسکا این نگرش را دنبال می‌کند که آنچه سبب می‌شود انسانی بر انسان دیگر تسلط یابد و بر او حکمرانی کند را می‌توان سیاست نامید (رانی، ۱۳۷۴، ۸)؛ در حالی که، نولی با این نگرش که همه ساختارهای سیاسی با فراز و فرودهای متفاوت دارای امکاناتی هستند، بر این نظر است که سیاست، یک هنر

است و می‌توان آن را هنر استفاده از امکانات به‌شمار آورد (جکسون و دیگران، ۱۳۹۶، ۱۲) و سرانجام، استون، سیاست را با ارزش‌ها مرتبط دانسته و توزیع آمرانه این ارزش‌ها را در یک ساختار سیاسی، سیاست می‌نامد (عالم، ۱۳۸۶، ۳۰). در این پژوهش از ارائه تعریف جداگانه از علم سیاست پرهیز کرده و محتوای پژوهش را بر مبنای تعریف‌های یادشده پیش خواهیم برد.

۳. چارچوب نظری پژوهش

در پژوهش حاضر، از نظریه هالند^۱ (۲۰۰۸-۱۹۱۹) به‌عنوان چارچوب نظری بهره برده‌ایم. وی در نظریه خود در پی یافتن ارتباط میان شغل و شخصیت بوده است. حوزه مطالعاتی موردعلاقه هالند، امر توسعه است که او را به‌سوی این رهیافت سوق داده که برای اینکه یک فرد بتواند اشتغال تأثیرگذاری را تجربه کند، لازم است که میان رابطه فرد و محیط کاری او ارتباط درستی برقرار شود (هاشم‌لو، ۱۴۰۲).

یکی از نکات مهمی که در زمینه یافتن شغل، اهمیت فراوانی دارد، ارتباط میان مفهوم شخصیت و شغل است که در دهه ۱۹۷۰ به مرحله تبیین و تکامل رسید و اکنون بیش از پنج دهه است که در مکان‌های مرتبطی مانند دانشگاه‌ها و مدارس و در مناطق گوناگون جهان، از جمله آسیا، به امری تأییدشده تبدیل شده است (مجاهد و دیگران، ۱۴۰۱، ۶).

هالند برای ساختن چارچوب نظری خود از دو بنیان زیر بهره برده است:

۱. می‌توان میان شخصیت، شغل، و ابراز وجود، ارتباط معناداری پیدا کرد؛ به‌گونه‌ای که انتخاب شغل، ارتباط مستقیمی با شخصیت دارد و اگر رابطه خطی آن‌ها فراهم شود، فرد می‌تواند ابراز وجود کند؛

۲. انتخاب شغل با نگاه افراد به مسائل، ارتباط مستقیمی دارد. هالند بر این نظر است که برپایه تجربه زیسته، می‌توان افراد ساکن در یک جامعه را به دسته‌های گوناگونی، از جمله علاقه‌مندان به فضاهای واقعی یا واقع‌گرایان، علاقه‌مندان به کاوشگری یا جست‌وجوگران، علاقه‌مندان به رشته‌های هنری، افراد درگیر با مسائل اجتماعی، و افراد علاقه‌مند به حضور در فضاهای قراردادی، تقسیم کرد.

هالند به‌منظور ساختارمند کردن نظریه خود، در پی پاسخ‌گویی به پرسش‌های مرتبط با این موضوع است؛ به‌گونه‌ای که نخستین پرسش او این است که «نتایج مثبت در یک رخداد از

1. Holland

کدام ویژگی‌های شخصیتی منتج می‌شود؟» در دومین پرسش، به جست‌وجو درباره‌ی علایق شغلی و ارتباط میان انسان‌ها می‌پردازد، و در نهایت، به رابطه‌ی میان ویژگی‌های افراد و ثبات حرفه‌ای می‌اندیشد (مجاهد و دیگران، ۱۴۰۱، ۷).

هالند، همچنین در رویکرد عمل‌گرایانه خود، بسیاری از آزمون‌های مبتنی بر نظریه‌اش را به عرصه‌ی تحلیل درآورده است. وی پژوهش‌های متنوعی انجام داده است که بررسی تفاوت‌های جنسیتی و فرهنگی را نیز دربر می‌گیرد. براساس نظریه‌ی هالند، رضایت شغلی فرد به تناسب یا همخوانی بین شخصیت شغلی و محیط کار بستگی دارد که به آن تناسب فرد-محیط^۱ گفته می‌شود (زین‌الدین^۲، ۲۰۲۰).

هالند، چهار ساختار را برای توصیف ارتباط بین شخصیت افراد و محیط‌های شغلی‌شان در نظر می‌گیرد:

۱. همخوانی^۳: نقش محوری را در نظریه‌ی هالند ایفا می‌کند. همخوانی، به هماهنگی یک فرد با محیط مربوط می‌شود؛ به‌عنوان نمونه، کار کردن یک فرد متهور در محیط تهوری در مقایسه با کار کردن همان فرد در محیط جست‌وجوگر از همخوانی بالاتری برخوردار است؛
۲. تمایز^۴: به میزان شناسایی علایق فرد مربوط می‌شود؛ زمانی که بین آنچه فرد، دوست دارد و ندارد، تفاوت روشنی برقرار باشد. این ساختار، نشان‌دهنده‌ی آن است که علایق به‌خوبی از هم متمایز شده‌اند؛
۳. همسانی^۵: بازتابی از همبستگی درونی علایق فرد است؛ به‌عنوان مثال، یک فرد با علایق هنری و جست‌وجوگر، همسان‌تر از یک فرد با علایق هنری و قراردادی خواهد بود؛
۴. هویت^۶: این مفهوم، میزان وضوح و ثبات هویت یک شخص یا هویت یک محیط را مشخص می‌کند. هویت شخصی، یعنی داشتن تصویر روشن و ثابتی از اهداف، علایق، و استعدادهای فردی. هویت محیطی، زمانی وجود دارد که محیط یا سازمانی با اهداف، وظایف، پاداش‌های روشن، و متشکل دارد که در زمان‌های طولانی، ثابت می‌ماند (هاشم‌لو، ۱۴۰۲).

1. PE Fit
2. Zainudin
3. Congruence
4. Differentiation
5. Consistency
6. Identity

بر پایه آنچه مطرح شد، نظریه هالند، ارتباط نزدیکی با تعیین مسیر شغلی یا آموزشی دارد. این نظریه می‌تواند به افراد کمک کند تا بهتر درک کنند که در شغل خود به چه چیزی نیاز دارند و چه چیزی را می‌خواهند. هرچه تناسب بین ویژگی‌های شخصیتی و محیط بیشتر باشد، رضایت فرد از شغل یا رشته تحصیلی بالاتر خواهد بود. افزون‌براین، عوامل پرشماری بر تصمیم‌گیری‌های شغلی و آموزشی تأثیر می‌گذارند. یکی از این عوامل، آموزش شغلی است. آموزش شغلی می‌تواند شانس به دست آوردن شغل بهتر و درآمد بالاتر در آینده را افزایش دهد. این نوع آموزش به افراد کمک می‌کند تا مهارت‌های توسعه شغلی بهتری به دست آورند که برای زندگی شغلی آن‌ها مهم است. همچنین، استرس مالی، یکی دیگر از عواملی است که می‌تواند منجر به تغییر در تصمیم‌گیری‌ها شود. کمبود حمایت مالی از سوی خانواده باعث می‌شود که فرد از برنامه‌های تحصیلی‌ای که هزینه زیادی دارند، بپرهیزد. فردی که زیر فشار مالی بالایی است، معمولاً از علایق خود دست می‌کشد و شغل یا رشته‌ای را انتخاب می‌کند که به او وضعیت بهتر و حقوق بالاتری بدهد (پیرس^۱، ۲۰۱۷).

افزون‌براین، تفاوت‌های جنسیتی و فرهنگی نیز بر تصمیم‌گیری‌های شغلی و آموزشی تأثیرگذار هستند. جنسیت‌های مختلف، گرایش‌ها و علایق متفاوتی دارند. مشاوران نیز باید به گونه‌ای خلاقانه به مسائل ناشی از تفاوت‌های فرهنگی پاسخ دهند. آن‌ها باید از توانایی‌های فرهنگی خود آگاه باشند و در مشاوره‌ها از آن بهره ببرند. مشاوران باید فرهنگ جامعه هدف خود را درک کنند و به مراجعان خود در انتخاب شغل مناسب کمک کنند. به طور کلی، می‌توان از نظریه هالند، در زمینه هدایت تصمیمات شغلی و آموزشی بهره گرفت (مارکوس^۲، ۲۰۱۵). باتوجه به یافته‌های پژوهش به نظر می‌رسد، یکی از چالش‌های اشتغال دانش‌آموختگان علم سیاست در جامعه ایران، ناهماهنگی شرایط زیسته این افراد با ماهیت واقعیت‌های روزمره این علم باشد؛ از این رو، با مطالعه این نظریه توانستیم ارتباط معناداری میان این امر و یافته‌های پژوهش برقرار کنیم.

۴. روش پژوهش

در جامعه ایران، به‌ویژه جامعه علوم سیاسی، کمتر از داده‌های مصاحبه‌محور استفاده می‌شود.

1. Pierce

2. Marcus

این درحالی است که بخش عمده بن‌مایه‌های فکری، از مردم، که نقش بازیگر را به‌عهده دارند، منتج می‌شود؛ به‌گونه‌ای که امروزه در سرتاسر جهان، این روش به‌عنوان روشی کارآمد و مؤثر در راستای سیاست‌گذاری‌ها به‌شمار می‌آید. این روش که با پرسش از افراد به‌صورت حضوری یا مجازی انجام می‌شود، بسته به نوع پژوهش، در میان افراد مختلف در سطوح دانش‌آموختگان، دانشجویان، و پژوهشگران، به‌عرصه تبیین درمی‌آید (نظری، ۱۴۰۱، ۱۷۶).

۵. روش گردآوری داده‌ها

در پژوهش حاضر، در مصاحبه‌ها از روش ساختارمند، به‌شکل طیف‌محور، بهره برده‌ایم. به‌این‌معنا که با توجه به اهداف پژوهش، پرسش‌هایی از پیش تنظیم، و در قالب پرسش‌نامه به جامعه هدف پژوهش داده شده است و آن‌ها در مقیاس کیفیت از ۱ تا ۵، به پرسش‌ها ارزش داده‌اند.

۶. جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش حاضر را همه دانشجویان، دانش‌آموختگان، و پژوهشگران گرایش‌های مختلف رشته علوم سیاسی در ایران، از جمله اندیشه سیاسی، دیپلماسی و سازمان‌های بین‌المللی، روابط بین‌الملل، سیاست‌گذاری عمومی، علوم سیاسی، و مطالعات منطقه‌ای تشکیل می‌دهند که حجم نمونه آن، براساس مدل کوکران، تعداد ۱۵۰ نفر تعیین شده است.

۷. آمار توصیفی پژوهش

علم آمار با روش‌های مورد استفاده برای گردآوری، ارائه، تجزیه و تحلیل، و تفسیر داده‌ها سروکار دارد. هر نوع عملی روی داده‌ها که به پیش‌بینی‌ها یا استنباط‌هایی درباره گروه بزرگ‌تری از داده‌ها منجر شود، آمار استنباطی، و مجموعه روش‌ها و قوانینی که نتایج را ساده‌تر می‌کند، آمار توصیفی به‌شمار می‌آید (مدرسه پژوهش کمی و کیفی، ۱۴۰۳).

۸. شیوه نمونه‌گیری

نمونه‌گیری، به‌کارگیری قسمتی از جامعه آماری، به‌منظور شناسایی ویژگی‌های آن است. در نمونه‌گیری تصادفی، یا نمونه‌گیری بر مبنای احتمال، این احتمال وجود دارد که هر عضوی از جامعه آماری در نمونه آماری قرار گیرد. در مقابل، در روش‌های نمونه‌گیری غیرتصادفی، این شرط وجود ندارد و ممکن است عضو یا اعضای از جامعه آماری، قابلیت قرارگیری در نمونه را نداشته باشند. انتخاب اعضای نمونه آماری ممکن است براساس نظر شخصی یا قضاوت

پژوهشگر انجام شود که در راستای هدف بررسی آماری است؛ از این رو، در این پژوهش نیز از نمونه‌گیری غیرتصادفی بهره برده‌ایم.

۹. شیوه اجرای پژوهش

در راستای تجزیه و تحلیل پرسش‌های آمار توصیفی مسائل اشتغال علم سیاست در جامعه کنونی، ابتدا پرسش‌ها از یکدیگر تفکیک و سپس، در نرم‌افزار SPSS کدگذاری شدند؛ پس از آن، داده‌های پرسش‌نامه‌ها در محیط نرم‌افزار ثبت شد و سپس، میانگین هر یک از پرسش‌ها و طبقه‌بندی آن‌ها در قالب جداول کلی تنظیم شد که نتایج آن در بخش یافته‌های پژوهش قابل مشاهده است.

۱۰. یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۱). آمار توصیفی شاخص جنسیت جامعه پژوهش

جنسیت	میزان فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۷۸	۵۲
زن	۷۲	۴۸
جمع	۱۵۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۲). آمار توصیفی شاخص سال ورود به دانشگاه جامعه آماری پژوهش

سال ورود به دانشگاه	میزان فراوانی	درصد فراوانی
۱۳۷۲	۱	۰/۷
۱۳۷۶	۱	۰/۷
۱۳۸۰	۱	۰/۷
۱۳۸۲	۱	۰/۷
۱۳۸۳	۲	۱/۳
۱۳۸۴	۱	۰/۷
۱۳۸۶	۲	۱/۳
۱۳۸۷	۵	۳/۳
۱۳۸۸	۲	۱/۳
۱۳۸۹	۴	۲/۷
۱۳۹۰	۵	۳/۳
۱۳۹۱	۳	۲
۱۳۹۲	۴	۲/۷
۱۳۹۳	۷	۴/۷
۱۳۹۴	۱۱	۷/۳
۱۳۹۵	۴	۲/۷
۱۳۹۶	۱۱	۷/۳
۱۳۹۷	۵	۳/۳

۶/۷	۱۰	۱۳۹۸
۸	۱۲	۱۳۹۹
۱۶/۷	۲۵	۱۴۰۰
۱۰/۷	۱۶	۱۴۰۱
۱۱/۳	۱۷	۱۴۰۲
۱۰۰	۱۵۰	جمع

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۳). آمار توصیفی شاخص مقطع تحصیلی جامعه آماری پژوهش

مقطع تحصیلی	میزان فراوانی	درصد فراوانی
دکتری	۵۷	۳۸
کارشناسی ارشد	۶۱	۴۰/۷
کارشناسی	۲۲	۲۱/۳
جمع	۱۵۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۴). آمار توصیفی شاخص گرایش تحصیلی جامعه آماری پژوهش

رشته تحصیلی	میزان فراوانی	درصد فراوانی
اندیشه سیاسی	۱۵	۱۰
دیپلماسی و سازمان‌های بین‌المللی	۲	۱/۳
روابط بین‌الملل	۳۴	۲۲/۷
سیاست‌گذاری عمومی	۷	۴/۷
علوم سیاسی	۶۷	۴۴/۷
مطالعات منطقه‌ای	۲۵	۱۶/۷
جمع	۱۵۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۵). آمار توصیفی نوع سیستم آموزشی جامعه آماری پژوهش

نوع سیستم آموزشی	میزان فراوانی	درصد فراوانی
دانشگاه آزاد اسلامی	۶۵	۴۳/۳
دانشگاه‌های سراسری	۸۳	۵۵/۳
دانشگاه‌های غیرانتفاعی	۱	۰/۷
دانشگاه‌های مجازی	۱	۰/۷
جمع	۱۵۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۶). آمار توصیفی وضعیت فعلی افراد جامعه آماری پژوهش

وضعیت فعلی افراد	میزان فراوانی	درصد فراوانی
دانشجو	۱۰۴	۶۹/۳
دانش‌آموخته	۴۶	۳۰/۷
جمع	۱۵۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۷). آمار توصیفی وضعیت اشتغال افراد جامعه آماری پژوهش

وضعیت اشتغال افراد	میزان فراوانی	درصد فراوانی
دارای شغل می‌باشم	۷۳	۴۸/۷
دارای شغل نمی‌باشم	۷۷	۵۱/۴
جمع	۱۵۰	۱۰۰

جدول شماره (۸). تحلیل کمی و تعیین میزان مطلوبیت شاخص‌ها

مفهوم	ابعاد	گروه‌ها	میزان فراوانی کیفیت شاخص‌ها بر حسب درصد				
			خیلی کم (۱)	کم (۲)	متوسط (۳)	زیاد (۴)	خیلی زیاد (۵)
تئوری‌های اشتغال علم در عصر جمهوری اسلامی ایران	دانش آموخته علم سیاست	لذت از خواندن دروس علوم سیاسی	۱۲٫۷	۷٫۳	۲۴	۲۵٫۳	۳۰٫۷
		علاقه به تغییر رشته علوم سیاسی	۴۰	۱۳٫۳	۱۶	۱۱٫۳	۱۹٫۳
		امید به آینده رشته علم سیاست در ایران	۵۲٫۷	۱۵٫۳	۱۸	۸	۶
		رضایت از تدریس استادان دانشگاه در این رشته	۱۹٫۳	۱۱٫۳	۳۲	۱۸	۱۹
		احساس موفقیت از انتخاب این رشته	۲۰٫۷	۱۲٫۷	۱۸٫۷	۲۱٫۳	۲۶٫۷
		سنجش ارتباط میان درس خواندن و وقت‌هدر دادن	۷۴	۱۵٫۳	۷٫۳	۱٫۳	۲
		شناخت از فرصت‌های شغلی در بخش خصوصی	۱۸	۱۷٫۳	۳۰	۱۷٫۳	۱۷٫۳
		مشهور شدن در علوم سیاسی	۵۷٫۳	۷٫۳	۱۳٫۳	۷٫۳	۱۴٫۷
		ارتباط با استادان برای آینده بهتر	۵٫۸	۸	۲۸٫۳	۲۷٫۵	۳۰٫۴
		وجود رانت بسیار زیاد در این رشته	۶٫۲	۲٫۱	۲۳٫۳	۲۵٫۳	۴۳٫۲
دانشگاه و علم سیاست در ایران	دانشگاه و علم سیاست در ایران	کسب مهارت در دوران تحصیل	۲۶	۲۳٫۳	۱۸	۱۴٫۷	۱۷٫۴
		مهارت در نرم‌افزارهای مرتبط با علم سیاست همچون spss	۲۶٫۲	۱۴٫۸	۲۷٫۵	۱۴٫۱	۱۷٫۴
		ساخت شخصیت علمی از دانشجوی	۱۸	۱۲	۳۳٫۳	۱۶	۲۰٫۷
		نگرانی مسئولان و استادان دانشگاه برای آینده شغلی دانشجویان	۴۹٫۳	۲۰٫۷	۱۹٫۳	۵٫۳	۵٫۳
سیستم حکمرانی جمهوری اسلامی ایران و علم سیاست	سیستم حکمرانی جمهوری اسلامی ایران و علم سیاست	میزان سنجیت دروس تدریس شده در دانشگاه و فرصت‌های شغلی	۱۰	۶	۳۳٫۳	۲۰	۳۰٫۷
		استقبال دانشگاه از ایده‌های من	۵۴	۱۶	۲۰٫۷	۵٫۳	۴
		خلاصه شدن فرصت‌های شغلی در تدریس یا استخدام سازمان‌های دولتی	۱۶	۱۴٫۷	۲۴	۱۶	۲۹٫۳
		فقدان توجه کافی به این رشته نسبت به رشته‌های دیگر	۴	۴	۲۰٫۷	۲۳٫۳	۴۶٫۷
		حکمرانی میان من و جامعه از نظر ایده‌آل بودن من ارتباطی نمی‌بیند	۹٫۳	۸٫۷	۲۸٫۷	۲۴	۲۹٫۳
		فقدان توانایی دولت در جذب همه دانش‌آموختگان	۱۴٫۷	۸٫۷	۱۹٫۳	۱۲	۴۵٫۳
		سهل‌گیری بخش خصوصی در راستای گزینش‌های لازم	۱۴	۱۳٫۳	۲۶٫۷	۱۶٫۷	۲۹٫۳
		فقدان رابطه عقلانی میان رنج‌های دوران تحصیل و دستمزد حکمرانی	۶	۵٫۳	۳۳٫۳	۱۹٫۳	۳۶
		سنجش رابطه میان تکرار ایدئولوژی و یافتن شغل	۶٫۷	۷٫۳	۳۶٫۷	۲۲	۲۷٫۳
		فقدان شغل پایدار در ایران	۸٫۷	۱۲٫۷	۳۲	۱۷٫۳	۲۹٫۳
عدم توانایی سیستم حکمرانی در ایجاد شغل	۸	۵٫۳	۲۲	۲۳٫۳	۴۱٫۳		

منبع: یافته‌های پژوهش

۱۱. رگرسیون خطی

رگرسیون، روشی آماری برای مدل‌سازی رابطه بین یک متغیر وابسته و یک یا چند متغیر مستقل است. این روش می‌تواند کمک کند تا پیش‌بینی‌هایی در مورد مقدار یک متغیر براساس متغیرهای دیگر انجام شود. در پژوهش حاضر از این روش نیز استفاده شده است که نتایج آن در قالب جدول‌های زیر ارائه شده است.

جدول شماره (۹). سنجش تأثیر مؤلفه جنسیت بر امکان تغییر رشته علوم سیاسی

Variables Entered/Removed ^a						
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method			
1	اگر امکان تغییر رشته علوم سیاسی را داشته‌ام، رشته دیگری را انتخاب می‌کردم. ^b	.	Enter			
a. Dependent Variable:						
b. All requested variables entered.						
Model Summary						
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate		
1	.044 ^a	.002	-.005	.502		
a. Predictors: (Constant),						
b. اگر امکان تغییر رشته علوم سیاسی را داشته‌ام، رشته دیگری را انتخاب می‌کردم.						
ANOVA ^a						
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	
1	Regression	.074	1	.074	.294	.589 ^b
	Residual	37.366	148	.252		
	Total	37.440	149			
a. Dependent Variable:						
b. Predictors: (Constant),						
اگر امکان تغییر رشته علوم سیاسی را داشته‌ام، رشته دیگری را انتخاب می‌کردم.						
Coefficients ^a						
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.
	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	1.443	.079		18.270	.000
	اگر امکان تغییر رشته علوم سیاسی را داشته‌ام، رشته دیگری را انتخاب می‌کردم.	.014	.026	.044	.542	.589
a. Dependent Variable:						

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۱۰). سنجش تأثیر مؤلفه سال ورود به دانشگاه از میزان سن بر ایده‌آل‌گرا تلقی شدن توسط نظام حکمرانی

Variables Entered/Removed ^a			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	سیستم حکمرانی من را فردی ایده‌آل‌گرا می‌داند که بر مبنای واقعیت‌های جامعه نمی‌توانم تأثیرگذار باشم. ^b	.	Enter

Dependent Variable: سال ورودیه دانشگاه						
b. All requested variables entered.						
Model Summary						
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate		
1	.058 ^a	.003	-.003	10.375		
a. Predictors: (Constant), سیستم حکمرانی من را فردی ایده‌آل‌گرا می‌داند که بر مبنای واقعیت‌های جامعه نمی‌توانم تأثیرگذار باشم.						
ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	52.969	1	52.969	.492	.484 ^b
	Residual	15931.724	148	107.647		
	Total	15984.693	149			
a. Dependent Variable: سال ورودیه دانشگاه						
b. Predictors: (Constant), سیستم حکمرانی من را فردی ایده‌آل‌گرا می‌داند که بر مبنای واقعیت‌های جامعه نمی‌توانم تأثیرگذار باشم.						
Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1393.740	2.549		546.689	.000
	سیستم حکمرانی من را فردی ایده‌آل‌گرا می‌داند که بر مبنای واقعیت‌های جامعه نمی‌توانم تأثیرگذار باشم.	.475	.677	.058	.701	.484
a. Dependent Variable: سال ورودیه دانشگاه						

نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر با استفاده از روش مصاحبه‌های حضوری و برخط با جامعه آماری که متشکل از ۱۵۰ نفر از دانشجویان، دانش‌آموختگان، و پژوهشگران در حوزه‌های مرتبط با علم سیاست بوده است، سعی در گویه‌آفرینی از پرسش‌های مطرح‌شده از این جامعه آماری داشتیم. سپس، با توجه به دسته‌بندی گویه‌ها در حوزه‌های گوناگونی همچون دانش‌آموخته علم سیاست، دانشگاه و علم سیاست در ایران، نظام حکمرانی جمهوری اسلامی ایران، و علم سیاست و تحلیل آن‌ها توانستیم نتایج گوناگونی را برآورد کنیم که در ادامه به بخشی از آن‌ها اشاره شده است.

۱. براساس یافته‌های پژوهش، جامعه هدف با کیفیت خیلی کم (به میزان ۵۲/۷ درصد) بر این نظر است که علم سیاست در شرایط اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، و... می‌تواند آینده‌ای مطلوب را رقم بزند. همچنین، مصاحبه‌شوندگان، با کیفیت خیلی زیاد (به میزان ۴۳/۲ درصد)

بر این نظرند که رانت ویژه در این رشته به گونه‌ای فزاینده وجود دارد. افزون‌براین، جامعه هدف با کیفیت خیلی کم (به میزان ۵۷/۳ درصد) بر این نظرند که رشته علوم سیاسی را برای شهرت و معروف شدن انتخاب نکرده‌اند؛ از این رو، درصد عکس این امر می‌تواند در این رشته با نفوذ در نهادهای تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز، به عنوان یک زنگ خطر مطرح شود؛

۲. جامعه هدف، با کیفیت خیلی زیاد (به میزان ۱۷/۴ درصد) به نرم‌افزارهای موردنیاز رشته علوم سیاسی (همچون اس‌پی‌اس‌اس) تسلط دارند. گفتنی است، این جامعه هدف با کیفیت خیلی کم (به میزان ۲۶ درصد) در طول دوران تحصیل به کسب یک مهارت گرایش پیدا کرده است. افزون‌براین، جامعه هدف با کیفیت خیلی کم (به میزان ۵۲/۷ درصد) از تدریس استادان در رشته‌های گوناگون احساس رضایت دارند؛

۳. جامعه هدف، با کیفیت خیلی زیاد (به میزان ۴ درصد) بر این نظر است که نهاد دانشگاه از ایده‌ها و راه‌حل‌های آن برای حل مشکلات جامعه استقبال می‌کند و در نگاهی دیگر با کیفیت خیلی کم (به میزان ۴۹/۳ درصد) بر این نظر است که نهاد دانشگاه و استادان رشته علوم سیاسی برای اشتغال آینده او نگرانند؛ اما با کیفیت خیلی زیاد و به میزان (۳۰/۷ درصد) بر این نظر است که میان درس‌های تدریس شده در محیط دانشگاه و فرصت‌های شغلی، ارتباط معناداری را نمی‌توان درک کرد؛

۴. یکی از مشکلات سیاست‌گذاری اشتغال در ایران، انتظار همه از دولت برای استخدام است که در اینجا نیز مشاهده شده است؛ به گونه‌ای که جامعه هدف با کیفیت خیلی زیاد (به میزان ۲۹/۳ درصد) بر این نظرند که در رشته علوم سیاسی، فرصت‌های شغلی، محدود به استخدام در نهاد دولت و امر آموزش در مدارس و نظام آموزش عالی است؛

۵. جامعه هدف با کیفیت خیلی زیاد (به میزان ۴۶/۷ درصد) بر این نظر است که نهادهای تصمیم‌گیر یا تصمیم‌ساز، میان رشته‌های فنی و مهندسی و علوم انسانی، به ویژه رشته علم سیاست در ایران، تفاوت‌های معنوی و مادی قائل است و همین امر سبب دلسردی این جامعه از موضوعات و چالش‌های جامعه شده است؛

۶. پرسش‌شوندگان با کیفیت خیلی زیاد (به میزان ۲۹/۳ درصد) بر این نظرند که نظام حکمرانی، راه‌حل‌های آن‌ها را برای پاسخ به مشکلات، راه‌حل‌هایی کاملاً ایده‌آل‌محور و غیرپاسخ‌گو می‌داند که به نظر می‌رسد این امر بر عدم شکل‌گیری زنجیره میان نهادهای تصمیم‌ساز و آموزش عالی بسیار تأثیرگذار باشد؛

۷. پرسش‌شوندگان با کیفیت خیلی زیاد (به‌میزان ۴۵/۳ درصد) بر این نظرند که ناتوانی دولت در جذب همهٔ تحصیل‌کردگان این رشته، همواره به‌عنوان مانعی مهم بر سر راه سیاست‌گذاری اشتغال به‌شمار می‌آید که می‌تواند سبب‌ساز ایجاد بحران باشد؛
۸. نکتهٔ بسیار مهم دیگری که می‌تواند به‌عنوان زنگ خطری برای نهادهای حاکمیتی مطرح شود، امر گزینش است؛ به‌گونه‌ای که پرسش‌شوندگان با کیفیت خیلی زیاد (به‌میزان ۲۹/۳ درصد) بر این نظرند که بخش خصوصی در راستای سهل‌گیری این امر بهتر اقدام می‌کند و سبب شده است که در انتخاب شغل میان بخش خصوصی و دولتی، اولویت با خصوصی باشد؛
۹. درس خواندن، امری سخت و لذت‌بخش است و ارتباط منطقی میان این دو در پژوهش حاضر، بررسی شده است؛ به‌گونه‌ای که پرسش‌شوندگان با کیفیت خیلی زیاد (به‌میزان ۳۶ درصد) بر این نظرند که فقدان ارتباط عقلانی میان رنج‌های دوران تحصیل و دستمزد حکمرانی، آشکارا قابل مشاهده است؛
۱۰. در سال‌های اخیر شاهدیم که ایدئولوژی در همهٔ ارکان نظام تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی از اهمیت فزاینده‌تری برخوردار شده است و این به‌آن معنا است که می‌تواند راه‌حل‌های متفاوت را حذف و جامعه را تک‌قطبی کند؛ به‌گونه‌ای که پرسش‌شوندگان با کیفیت خیلی زیاد (به‌میزان ۲۷/۳ درصد) بر این نظرند که میان ایدئولوژی و یافتن شغل در ایران، ارتباط معناداری وجود دارد؛
۱۱. جامعهٔ هدف با کیفیت خیلی زیاد (به‌میزان ۲۹/۳ درصد) بر این نظر است که مشکل اشتغال در جامعهٔ علوم سیاسی را نمی‌توان خارج از سیاست‌گذاری‌های کلی جمهوری اسلامی در مورد این مسئله دانست. همچنین، جامعهٔ هدف بر این نظر است که فقدان شغل پایدار در ایران، آفتی مهم برای نظام سیاسی و نیز یکی از مشکلات هستی‌شناختی علم سیاست در ایران است؛
۱۲. جامعهٔ هدف با کیفیت خیلی زیاد (به‌میزان ۴۹/۳ درصد) بر این نظر است که نظام حکمرانی با توجه به چالش‌های پرشماری که در سیاست داخلی و خارجی خود دارد، در عمل قادر به ایجاد اشتغال در جامعه به‌گونه‌ای همه‌گیر نیست و این امر سبب می‌شود که ناتوانی نظام حکمرانی در ایجاد شغل، امری حتمی برای بخشی از جامعه به‌شمار آید. در این شرایط، شغل‌های نهانی، همچون دلالی، رواج می‌یابد که می‌تواند جامعهٔ علم سیاست را نیز تهدید کند؛

۱۳. در بررسی جدول شماره (۹)، یعنی سنجش تأثیر مؤلفه جنسیت بر امکان تغییر رشته علوم سیاسی می‌توان گفت، با توجه به ضریب "R Square"، شاهد این هستیم که متغیر وابسته پژوهش، یعنی امکان تغییر رشته علوم سیاسی در بین مردان و زنان، معادل عدد ۵ است. همچنین، با توجه به اینکه "sig" از ۰/۰۵ کوچک‌تر است، می‌توان برداشت کرد که این سنجش در راستای مدل، معنادار به‌شمار می‌آید و سرانجام، می‌توان این‌گونه برداشت کرد که با توجه به اینکه "Standardized Coefficients" عدد ۰/۴۴ است، می‌توان دریافت که ۴۴ درصد از واریانس متغیر وابسته، توسط متغیر پیش‌فرض تعیین شده است. با یک نگاه تحلیلی نیز می‌توان گفت، وضعیت جامعه زنان دانش‌آموخته علم سیاست در ایران در حوزه شاخص گرایش به تغییر رشته، نسبت به مردان، از وضعیت مطلوب‌تری برخوردار است؛

۱۴. در بررسی جدول شماره (۱۰)، یعنی سنجش تأثیر مؤلفه سال ورود به دانشگاه و سن بر ایده‌آل‌گرا تلقی شدن توسط نظام حکمرانی می‌توان بیان کرد که با توجه به ضریب "R Square" شاهد این هستیم که متغیر وابسته پژوهش، یعنی ایده‌آل‌گرا تلقی شدن توسط نظام حکمرانی در بین مردان و زنان معادل عدد ۳ است؛ همچنین، چون "sig" از ۰/۰۵ کوچک‌تر است، می‌توان این‌گونه برداشت کرد که این سنجش در راستای مدل معنادار تلقی می‌شود و سرانجام، می‌توان برداشت کرد که با توجه به اینکه "Standardized Coefficients" عدد ۰/۵۸ است می‌توان گفت، ۵۸ درصد از واریانس متغیر وابسته توسط متغیر پیش‌فرض تعیین شده است. در تحلیل داده‌های یادشده نیز می‌توان گفت، ورودی‌های جدید رشته علوم سیاسی، به‌ویژه از دهه ۱۳۹۰ به‌این‌سو، در میان جامعه مردان و زنان این ویژگی را دارند که نسبت به دهه ۱۳۸۰، ارتباط خود با نظام حکمرانی در این رشته را ارتباطی منطقی نمی‌دانند؛ از این‌رو، وجه ایده‌آل‌گرا تلقی شدن در این جامعه پررنگ‌تر است.

درنهایت، نگارندگان پس از ارزیابی و تحلیل روند مصاحبه‌ها، پیشنهادهایی را در راستای ایجاد ارتباط بهتر میان علم سیاست و سیاست‌گذاری‌های اشتغال ارائه کرده‌اند:

۱. به‌نظر می‌رسد، اگر نگاه دولت به رشته علوم سیاسی و دانشگاه، به‌عنوان منبع مهم تأمین نیروی کار تخصصی و قطع رانت فردی در تأمین نیرو، در نتیجه بازتر شدن فضای شغلی باشد، می‌تواند نوع نگاه‌ها به این رشته در جامعه را تغییر دهد و کارگشایی آن احساس شود؛
۲. به‌نظر می‌رسد، در نهاد یا نهادهای تصمیم‌گیری، افزایش آگاهی در مورد رشته علوم سیاسی و لزوم توجه به آن برای حل بحران‌های سیاسی و اجتماعی، امری تعریف‌شده نیست و

لازم است به این نکته توجه شود؛

۳. به نظر می‌رسد، سیاست‌گذاری تألیف کتاب‌های درسی این رشته با سیاست‌گذاری‌های آموزشی کشورهای دیگر، تفاوت‌های بنیادینی دارد؛ از این رو، پیشنهاد می‌شود، تعریف سرفصل‌های کارآمد و متناسب با مراکز دانشگاهی پیشرفته در دنیا، در دستورکار قرار گیرد؛

۴. به نظر می‌رسد، در دوران تحصیل، جای آموزش حل مسئله و روش پژوهش درست به دانشجویان، خالی است و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باید در این راستا سیاست‌گذاری کند؛

۵. به نظر می‌رسد، حلقه زنجیروار برقراری ارتباط اثربخش بین دانشگاه‌ها و اندیشکده‌ها با مراکز قدرت در سطح حکمرانی ایجاد نشده است، یا در وضعیت مطلوبی نیست. بدیهی است که نهاد حکمرانی می‌تواند با تغییر نگرش‌ها این وضعیت را بهبود بخشد؛

۶. به نظر می‌رسد، تغییر ساختار آموزشی کشور و یادگیری چند زبان دیگر لازم است و باید به‌عنوان یک راه‌حل مهم و انکارناپذیر مطرح شود.

۷. به نظر می‌رسد، برقراری ارتباط بین نخبگان و حکمرانان با دانش‌آموخته‌های این رشته (نه تنها به‌صورت نشست‌ها و به‌گونه‌ای ظاهری، بلکه ارتباط پیوسته و کارآمد) برای عملی کردن ایده‌ها و اندیشه‌ها و کمک به دانش‌آموختگان برای شناسایی مسیر، امری ضروری است؛

۸. تناسب ظرفیت رشته دانشگاه با نیازهای استان، استفاده از ظرفیت بورس دستگاه‌ها برای بورسیه کردن و حمایت از دانشجویان، به‌ویژه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، و استفاده از ظرفیت بودجه یک‌درصد آموزشی دستگاه‌ها برای حمایت از دانشجویان نیز پیشنهاد می‌شود؛

۹. سرانجام، پیشنهاد می‌شود که انجمن علمی علوم سیاسی در ایران در ادراک تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران، به‌عنوان یک اقدام مهم، لازم، و حتمی ثبت و ضبط شود و در نگاه بعدی، سیاست‌گذاران از پژوهش‌های مؤثر این نهاد بهره‌برده و برای حل چالش‌های موجود در کشور به‌صورت میدانی، از آن‌ها استفاده کنند.*

منابع

- جکسون، نایل؛ تنسی، استیون دی (۱۳۹۶). مبانی سیاست. ترجمه جعفر محسنی دره‌بیدی، تهران: انتشارات ققنوس.
- خرم‌نصر، مهرداد؛ مقصودی، مجتبی (۱۳۹۷). چالش‌های اپوزیسیون‌انگاری انجمن‌های علمی علوم اجتماعی در ایران و تأثیر آن بر توسعه سیاسی. پژوهشنامه علوم سیاسی، ۱۴(۱)، ۹۵-۱۲۴.
- خلیلی، فرزانه (۱۳۹۹). بررسی عوامل و سیاست‌های مؤثر بر اشتغال نیروی کار. سیاست‌های راهبردی و کلان، ۷(۲۷)، ۳۷۲-۳۹۵.
- دین‌پرست، فائز؛ کرمی، ساناز (۱۳۹۷). ارزیابی وضعیت دانش سیاسی در ایران. پژوهش‌های راهبردی سیاست، ۶(۲۴)، ۹۳-۶۷.
- رانی، اوستین (۱۳۷۴). آشنایی با علم سیاست. ترجمه لیلا سازگار. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- سلیمی، حسین؛ حداد، غلامرضا (۱۳۹۹). آینده‌پژوهی وضعیت علوم سیاسی در ایران براساس الگوی تحلیل روند STEEP. پژوهشنامه علوم سیاسی، ۱۵(۱)، ۷۵-۱۱۰.
- صفاریان خوزانی، امیررضا (۱۳۹۶). تأثیر انقلاب اسلامی بر علوم سیاسی در ایران. رهیافت‌های انقلاب اسلامی، ۱۱(۳۹)، ۲۲-۳.
- عالم، عبدالرحمان (۱۳۸۶). بنیادهای علم سیاست. تهران: نشر نی.
- کلهر، محمد، شاه‌آبادی، حمیدرضا (۱۳۹۱). میرزا مهدی‌خان ممتحن‌الدوله و مدرسه علوم سیاسی. فصلنامه مسکویه، ۶(۲۰)، ۵۲-۳۰.
- مجاهد، معصومه؛ رادمهر، ایرج (۱۴۰۱). ارزیابی پیامدهای توجه به ویژگی‌های شغلی و نقش آن در کاهش ازخود بیگانگی شغلی. رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۶(۸۴)، ۲۰۹۴-۲۰۸۰.
- میرا، سیدابوالقاسم؛ حیدری، علی؛ رستمی، ولی‌الله؛ شم‌بیاتی، ناصر (۱۳۹۹). واکاوی چالش‌های قانون کار جمهوری اسلامی ایران در راستای ایجاد، حفظ، و توسعه فرصت‌های شغلی (مطالعه گروه کانونی در بنگاه‌های کوچک). مدیریت بازرگانی، ۱۲(۴)، ۹۷۵-۹۵۶.
- نظری، علی اشرف (۱۳۹۹). ارزیابی وضعیت کمی و کیفی آموزش علوم سیاسی در ایران: مطالعه موردی دانشجویان رشته علوم سیاسی دانشگاه تهران. فصلنامه سیاست، ۱۵(۱)، ۳۶۷-۳۸۳.
- نظری، علی اشرف (۱۴۰۱). پژوهش مصاحبه‌محور و امکان درک داده‌های سیاسی. رهیافت‌های سیاسی و بین‌الملل، ۱۴(۲)، ۱۵۹-۱۸۳.
- هرندی، فاطمه؛ فلاح محسن‌خانی، زهره (۱۳۹۴). اشتغال جوانان و چالش‌های آن. رفاه اجتماعی، ۶(۲۵)، ۱۳۳-۱۴۶.

Zainudin, Z. N., Rong, L. W., Nor, A. M., Yusop, Y. M. & Othman, W. N. W. (2020). The Relationship of Holland Theory in Career Decision Making: A Systematic Review of Literature. *Journal of Critical Reviews*. Innovare

- Academics Sciences Pvt. Available at: <https://doi.org/10.31838/jcr.07.09.165>.
- Pierce, D. & Johnson, J. (2017). Applying Holland's Vocational Choice Theory in Sport Management. *Sport Management Education Journal*, 11(2), 72-87, available at: <https://doi.org/10.1123/smej.2016-0015>.
- Marcus, B. & Wagner, U. (2015). What Do You Want To Be? Criterion-Related Validity of Attained Vocational Aspirations Versus Inventoried Person-Vocation Fit. *Journal of Business and Psychology*, 30(1), 51-62, available at: <https://doi.org/10.1007/s10869-013-9330-9>
<https://analysisacademy.com/2959>
<http://jafarhashemlou.blogfa.com/post/1713>